

УДК 37.018.54:796]:(172.15+355.01]
DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi55.520>

Ковба М. В.,
orcid.org/0000-0003-1816-1016

МЕТОДИ І ФОРМИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ (ПЕРША ЧВЕРТЬ ХХІ СТ.)

Статтю присвячено аналізу сучасних методів і форм військово-патріотичного виховання старшокласників у першій чверті ХХІ століття. Автор виділяє сучасні форми військово-патріотичного виховання серед старшокласників на початку ХХІ століття, зокрема проведення військово-спортивних змагань та організацію військово-патріотичних таборів і тренінгів. Розглядаються також конкретні приклади таких ініціатив в Україні, зокрема діяльність військово-патріотичного табору «Легіонер». Особлива увага приділяється методам та завданням цих заходів, які сприяють не лише фізичному розвитку та дисципліні, але й формуванню патріотичних цінностей у молоді. Також розглядаються інші форми позакласної та позашкільної роботи, такі як військово-патріотичні гуртки та медіа-проекти, які сприяють залученню старшокласників до військово-патріотичного виховання. Автор детально аналізує участь у волонтерських і громадських ініціативах, медіа-проекти та конкурси, проведення інформаційних кампаній з військово-патріотичного виховання. Ураховуючи сучасні соціальні, культурні та технологічні тенденції, автор розглядає такі аспекти, як використання традиційних та інноваційних методів, організація відповідних заходів у школах, підвищення рівня громадянської свідомості учнів. У дослідженні використано метод SWOT-аналізу. Застосування цього методу дозволило авторові ідентифікувати сильні та слабкі сторони у сфері військово-патріотичного виховання, що впливають на ефективність виховного процесу.

Отримані результати дозволять розробити перспективи подальшого розвитку військово-патріотичного виховання серед старшокласників з урахуванням сучасних викликів та потреб.

Ключові слова: військово-патріотичне виховання, старшокласники, SWOT-аналіз, ефективність, стратегія розвитку, громадянська свідомість, методи і форми.

Постановка проблеми. У сучасному світі, коли Україна продовжує зазнавати впливу зовнішньої агресії та загрози безпеці своєї територіальної цілісності, питання військово-патріотичного виховання стає одним із найбільш актуальних. Особливо важливим є виховання патріотизму та національної свідомості серед молодого покоління, яке стане основою майбутнього захисту держави. На фоні геополітичних турбулентностей, особливо в контексті російсько-українського конфлікту та анексії Криму, українське суспільство стикається з потребою в утвердженні національної ідентичності та відчуття національної гідності. Військово-патріотичне виховання є важливим інструментом формування цих цінностей серед молоді, яка є основним джерелом майбутніх захисників та оборонців нації.

Зокрема, у зв'язку з відновленням військової агресії на сході країни, важливо вивчати й розробляти ефективні методики та програми військово-патріотичного виховання, які б сприяли не лише набуттю теоретичних знань, але й розвитку практичних навичок і цінностей, необхідних для гідного захисту Вітчизни. Відповідно аналіз методів і форм військово-патріотичного виховання старшокласників дозволяє виявити його переваги та недоліки, а також визначити шляхи подальшого вдосконалення. Саме тому детальний аналіз методів і форм військово-патріотичного виховання старшокласників в Україні є надзвичайно актуальним і важливим напрямком наукових досліджень.

Аналіз досліджень. Основні аспекти військово-патріотичного виховання в контексті громадянської освіти в різні історичні етапи вивчали Г. Ващенко, О. Вишневський, М. Драгоманов, В. Сухомлинський та ін. Сучасні науковці І. Бех, М. Зубалій, К. Журба та ін. визначали військово-патріотичне виховання старшокласників як необхідну потребу розвитку держави, особистісну позицію кожного. Зокрема І. Бех, Л. Канишевська, Р. Малиношевський зазначали, що метою військово-патріотичного виховання є «виховання в дітей та молоді почуття безкорисливої любові до українського народу, держави, формування оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, мотивування до набуття необхідних компетентностей у сфері безпеки й оборони...» [1, с. 3].

Метою статті є здійснення аналізу методів і форм організації військово-патріотичного виховання учнів 9–11 класів в Україні першої чверті ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. В Україні програми військово-патріотичного виховання старшокласників у досліджуваній період були реалізовані в різних типах шкіл – загальноосвітніх, професійно-технічних, військових, спортивних тощо. Деякі школи спеціалізувалися на військово-патріотичному вихованні, тоді як інші впроваджували ці принципи в рамках загальної освітньої програми.

Зокрема це військові ліцеї та колегіуми, де відбувалось на початку ХХІ ст. комплексне військово-патріотичне виховання; загальноосвітні школи, які активно впроваджували різноманітні методи і форми військово-патріотичного виховання, такі як гурткова робота, участь у спортивних змаганнях, екскурсії до військових об'єктів тощо; спеціалізовані школи з фізичною підготовкою, де також проводилися заходи з військово-патріотичного виховання, такі як військово-спортивні змагання, тренінги та участь старшокласників у військових таборах.

Такі програми можуть бути доступні як у міських, так і у сільських школах, проте рівень їх доступності й обсяг варіювався залежно від конкретного регіону та фінансових можливостей закладу освіти.

Упродовж першої чверті ХХІ століття в Україні було використано різноманітні методи й форми військово-патріотичного виховання старшокласників.

По-перше, це військова підготовка в школах у рамках шкільного навчального процесу з навчального предмета «Захист Вітчизни». Вона дозволяла старшокласникам отримати базові навички військової справи та формувала у них відповідальність за безпеку країни.

По-друге, вивчення військової справи та історії України. У рамках програм підготовки старшокласників військово-патріотичні теми включались у навчальні програми з історії, літератури, громадянської освіти тощо. Це допомагало старшокласникам краще розуміти і цінувати внесок військових у розвиток держави, зрозуміти важливість служби для Вітчизни, розвивало в них патріотичні почуття та виховувало відповідальність перед країною.

На початку ХХІ ст. однією з ефективних форм військово-патріотичного виховання в позакласній і позашкільній діяльності стали військово-спортивні змагання. Їх організація відбувалась під час військово-спортивних дисциплін, таких як військово-тактичний спорт, стрільба, альпінізм тощо. Це сприяло розвитку фізичних якостей та дисципліни, а також формує в молоді військово-патріотичні цінності.

Зокрема, починаючи від 2005 року, в Україні поширення набували військово-патріотичні табори та тренінги, де старшокласники отримували практичні навички військової справи, учились спілкуватися в команді та розвивали лідерські якості. Наприклад, усім відомі військово-патріотичні табори «Патріот», «Сокіл» та ін.

Цікавим є діяльність військово-патріотичного табору «Легіонер», що мав на меті підготовку молоді до можливого перебування в зоні бойових дій. Серед основних завдань табору стало виховання патріотичного світогляду, виживання у важких непередбачуваних ситуаціях із метою формування волі, витривалості. У програмі табору

передбачалася фізична та ідеологічна підготовка. Серед основних методів військово-патріотичного виховання відзначалися спортивні змагання, фізичні навантаження.

У «Легіонері» проводились лекції з історії України, національно-визвольного руху, ідеології українського війська тощо, професійні практичні заняття [3].

У межах спортивно-військової підготовки старшокласники вивчали базові військові дисципліни, необхідні у ЗСУ та для патріотичного виховання старшокласників. Це «низова акробатика; поведження зі зброєю, збір макета автомата, орієнтування на місцевості; виживання в умовах лісу; страйкбол; надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій; лекції на військову та патріотичну тематику; маскування, засідки та пересування у малих групах; самооборона та ін.» [там само].

Для старшокласників організовувались військово-патріотичні гуртки. Найбільш поширеними методами діяльності тут стали військово-патріотичні вправи, вивчення військової техніки, тактики та історії військових конфліктів. Усе це сприяло формуванню патріотичних цінностей та розвитку професійних інтересів. Прикладом є військово-патріотичний гурток із прикладної фізичної підготовки для учнів 9–11 класів Отроківській ЗОШ I–III ст. Новоушицької селищної ради, що на Хмельниччині. Серед найбільш поширених методів роботи у гуртку стали бесіди «Конституція України та Закон України» «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» «Державна і військова символіка України» диспути: «Що означає бути патріотом України», «Будемо гідні слави героїв», «Як ти знаєш історію Батьківщини та ЗСУ», перегляд та обговорення вітчизняних художніх та документальних фільмів, кінофільмів на військову тематику тощо» [9].

Аналіз військово-патріотичного виховання старшокласників першої чверті XXI ст. дав можливість визначити, що серед найбільш поширених форм військово-патріотичної підготовки старшокласників вирізняються:

- участь у різноманітних військово-патріотичних заходах – парадах, урочистостях до Дня Збройних Сил, відзначенні історичних подій, конференціях та заходах, спрямованих на підтримку військових;

- участь у волонтерських і громадських ініціативах. Багато старшокласників упродовж досліджуваного періоду брали участь у волонтерських проектах, спрямованих на підтримку військових, військових лікарень, сімей військовослужбовців. Це допомагало їм не лише пізнати реальні потреби Збройних Сил, а й розвивати емпатію та готовність діяти у потрібний час. Прикладом такого волонтерського проекту став волонтерський загін «Милосердя» Жашківського ліцею №4 Жашківської міської ради Черкаської області [4];

- проведення інформаційних кампаній, які передбачали організацію лекцій, семінарів, дискусій тощо, дозволяло старшокласникам отримати більше інформації про важливість обороноздатності країни та ролі кожного громадянина в цьому процесі;

- медіа-проекти та конкурси. Організація медіа-проектів – створення військово-патріотичних фільмів, відеороликів, презентацій, а також проведення конкурсів і фестивалів національної тематики, допомагало популяризації патріотичних цінностей серед молоді. Зокрема, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» Міністерство молоді та спорту України починаючи з 2011 року оголошувало конкурси з визначення проектів з національно-патріотичного, зокрема й з військово-патріотичного виховання. Одним із розділів проекту стала «підготовка громадських активістів, які залучалися до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура». Серед видів діяльності: «проведення акцій, змагань, конкурсів, засідань за круглим столом, дебатів, семінарів, семінарів-тренінгів, тренінгів, форумів, фестивалів, пленерів, наметових таборів, походів, зборів-походів, концертів та інших заходів; видання

інформаційних та тощо з метою досягнення ефективності, розвитку військово-патріотичного виховання, забезпечення організації Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокил» («Джура») тощо» [10]. Такі конкурси організовувались майже щорічно, до 2023 р. включно;

– відвідування військових об’єктів. Екскурсії на військові бази, музеї, пам’ятники – наприклад, відвідування військово-історичного музею в місті Києві чи екскурсії на військові об’єкти тощо.

Ці методи та форми військово-патріотичного виховання старшокласників уже з другого десятиріччя ХХІ ст. мали сприяти формуванню патріотичної свідомості та готовності до захисту Вітчизни серед молодого покоління. Вони демонстрували широкий спектр заходів, які використовувались для військово-патріотичного виховання. Кожен із них спрямовувався на формування в молоді військово-патріотичних цінностей, відповідальності та готовності служити своїй країні.

На основі аналізу найбільш поширених форм військово-патріотичного виховання старшокласників нами зроблено SWOT-аналіз та визначено сильні і слабкі сторони військово-патріотичного виховання старшокласників (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз найбільш поширених форм військово-патріотичного виховання старшокласників

Форми військово-патріотичного виховання	Сильні сторони	Слабкі сторони
<i>Військово-спортивні змагання</i>	<ul style="list-style-type: none"> • сприяють фізичному розвитку та дисципліні; • формують військово-спортивні навички; • підвищують відчуття згуртованості; • стимулюють конкуренцію та саморозвиток. 	<ul style="list-style-type: none"> • можуть бути обмеженою доступністю для всіх • вимагають великої фізичної підготовки • можливість травм під час змагань.
<i>Військово-патріотичні табори та тренінги</i>	<ul style="list-style-type: none"> • надають можливість поглибленого військового навчання; • розвивають лідерські та командні навички; • створюють умови для спілкування з військовими фахівцями. 	<ul style="list-style-type: none"> • потребують великих фінансових витрат; • обмежений доступ до цієї форми виховання; • може бути нецікавим для деяких старшокласників • участь у них вимагає від учнів готовності до самостійності та віддаленого проживання
<i>Екскурсії на військові об’єкти</i>	<ul style="list-style-type: none"> • практична демонстрація військового життя та обладнання; • сприяють підвищенню інтересу до армії та оборонної справи; • підвищують патріотичні почуття 	<ul style="list-style-type: none"> • можливість обмеженого доступу до деяких об’єктів; • обмежена можливість проведення часу у військових об’єктах
<i>Військово-патріотичні гуртки</i>	<ul style="list-style-type: none"> • заняття з військово-патріотичного виховання; • формують патріотичні цінності та лідерські якості; сприяють формуванню готовності до захисту Вітчизни 	<ul style="list-style-type: none"> • - обмежена можливість доступу для всіх; • залежність від кваліфікації вихователів; • вимагають додаткового часу після школи для участі у гуртках

Як видно з таблиці 1, вибір конкретної форми організації військово-патріотичного виховання як методу залежить від потреб і можливостей школи. Використання сильних сторін навчального процесу сприятиме зростанню не лише військової підготовки молоді, а й зміцненню обороноздатності країни.

Серед поширених методів військово-патріотичного виховання в досліджуваний період визначено традиційні методи, зокрема такі, як підготовка учнів на військових курсах, участь у військово-спортивних змаганнях, відвідування військових меморіалів та музеїв; застосування технічних засобів, таких як комп'ютерні програми, відео- та аудіо матеріали тощо; співпраця зі Збройними Силами України як партнерами освітніх закладів. Зокрема, надаючи підтримку у проведенні військово-патріотичних заходів, таких як відвідування військових баз, зустрічі з військовими тощо, використання інтерактивних технологій, таких як віртуальна реальність, інтерактивні комп'ютерні програми, вебінари та онлайн-курси, це дозволяє залучити старшокласників до військово-патріотичного виховання у цікавій та захопливій формі.

Щодо інтерактивних, то на початку 3 тисячоліття в досліджуваному періоді визначено інтерактивні веб-платформ. Прикладом роботи такої платформи є Хмельницький ліцей Хмельницької обласної ради [11], учні якого мають доступ до різноманітних спеціалізованої веб-платформ, де вивчають матеріали з військово-патріотичного виховання, виконують тестові завдання та взаємодіють із вчителями у віртуальному форматі.

Поширеними є мобільні додатки, чат-боти тощо. Наприклад, старшокласники гімназії № 25 міста Дніпра використовували спеціальні мобільні додатки, які містили інформацію про військову історію, символіку, законодавство та основи військової підготовки. Додатки допомагали учням засвоювати матеріал в будь-якому зручному для них часі та місці.

Отже, методи й форми військово-патріотичного виховання в сучасних школах України доповнюють традиційні підходи та надають сьогодні, в умовах військової агресії, більше можливостей для активного навчання й залучення до патріотичної діяльності.

Висновки. Проблема військово-патріотичного виховання старшокласників в Україні актуалізується, особливо в умовах сучасних геополітичних викликів і загроз. Проведений SWOT-аналіз визначив сильні та слабкі сторони різних методів і форм військово-патріотичного виховання. Важливо зауважити, що незважаючи на різноманітність, кожен із них має свої переваги та обмеження.

Наші дослідження можуть розширити розуміння процесів військово-патріотичного виховання в контексті суспільних змін та викликів, а також виявити нові можливості для залучення старшокласників до активної участі у патріотичних ініціативах. Загалом знання й володіння методами і формами військово-патріотичного виховання в історичному аспекті мають значний потенціал для покращення якості освіти та формування громадянської свідомості й відповідальності серед молодого покоління.

Перспективи наукових досліджень у цій галузі полягають у подальшому вдосконаленні та розвитку наявних методів і форм військово-патріотичного виховання, а також у впровадженні новаторських підходів та технологій.

Список використаних джерел:

1. Бех І., Канишевська Л., Малиновський Р. Стратегія військово-патріотичного виховання дітей та молоді у системі освіти України: реалії та перспективи. *Вісник НАПН України*. 2023. № 5 (2). С. 1–7. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/390>
2. Вишневецький О. Концепція демократизації українського виховання. *Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: педагогічні концепції*. К.: Школяр, 1997. С. 78–122.
3. Військово-патріотичний табір «Легіонер». URL: <https://nation.org.ua/projects/lehioner>
4. Волонтерський загін «Милосердя» URL: <https://zhashkiv4.school.org.ua/volonterska-robot-a-09-40-06-21-10-2022>

5. Комунальний заклад освіти «Середня загальноосвітня школа № 25 Дніпровської міської ради». URL: <https://school25.dnepredu.com/uk/site/vnutrishnya-sistema-zabez.html>
6. Кремень В. Г. Національна ідентичність як умова самоздійснення української нації. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2020. № 1. С. 113-116. URL: https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2020_1/15.pdf
7. Кропивницький: Імекс-ЛТД. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732074>
8. Остапенко О. І., Тимчик М. В., Зубалій М. Д., Журба К. О., Бінецький Д. О., Касіч Н. П., & Кузора І. В. Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації: навчально-методичний посібник. Київ, 2022. 165 с.
9. Отроківська ЗОШ І-ІІІ ст. Нововушицької селищної ради URL: <https://zosh.km.sch.in.ua>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1373 від 05.12.2011 № 1401 від 27.12.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF#Text>
11. Хмельницький ліцей Хмельницької обласної ради URL: <https://lyceum.km.ua/osvitnia-prohrama-litseiu>

References:

1. Bekh, I., Kanishevska, L., & Malynovskyi, R. (2023). Stratehiia viiskovo-patriotyachnoho vykhovannia ditei ta molodi u systemi osvity Ukrainy: realii ta perspektyvy [Strategy of military-patriotic education of children and youth in the education system of Ukraine: realities and prospects]. *Visnyk NAPN Ukrainy*, 5(2), 1–7. Retrieved from <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/390> [in Ukrainian].
2. Vyshnevskiy, O. (1997). Kontseptsiia demokratyzatsii ukrainskoho vykhovannia [The concept of democratization of Ukrainian education]. *Kontseptualni zasady demokratyzatsii ta reformuvannia osvity v Ukraini: pedahohichni kontseptsii*, 78–122 [in Ukrainian].
3. Viiskovo-patriotychnyi tabir «Lehioner [Military-patriotic camp "Legionnaire"]. Retrieved from <https://nation.org.ua/projects/lehioner> [in Ukrainian].
4. Volonterskyi zahin «Myloserdia» [Volunteer detachment "Mercy"]. Retrieved from <https://zhashkiv4.school.org.ua/volonterska-robota-09-40-06-21-10-2022> [in Ukrainian].
5. Komunalnyi zaklad osvity "Serednia zahalnoosvitnia shkola № 25" Dniprovskoi miskoi rady [Municipal educational institution "Secondary school No. 25" of the Dnipro City Council]. Retrieved from <https://school25.dnepredu.com/uk/site/vnutrishnya-sistema-zabez.html> [in Ukrainian].
6. Kremen, V. H. (2020). Natsionalna identychnist yak umova samozdiisnennia ukrainskoi natsii [National identity as a condition for the self-realization of the Ukrainian nation]. *Pedahohich ni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 1, 113–116. Retrieved from https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2020_1/15.pdf [in Ukrainian].
7. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD [Kropyvnytskyi: Imex Ltd]. Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732074> [in Ukrainian].
8. Ostapenko, O. I., Tymchuk, M. V., Zubalii, M. D., Zhurba, K. O., Binetskyi, D. O., Kasich, N. P., & Kuzora, I. V. (2022). *Viiskovo-patriotychnye vykhovannia uchniv v umovakh ideino-svitohliadnoi konfrontatsii* [Military-patriotic education of students in the conditions of ideological and ideological confrontation]. Kyiv [in Ukrainian].
9. Otroktivska ZOSH I-III st. Novovushytskoi selyshchnoi rady [Otroktivska secondary school of Novovushytske village council]. Retrieved from <https://otroktiv- URL: https://zosh.km.sch.in.ua> [in Ukrainian].
10. On Approval of the Procedure for Holding a Competition to Determine Programs (Projects, Activities) Developed by Civil Society Institutions for the Implementation of which Financial Support is Provided, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 12, 2011, No. 1049. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Khmelnytskyi litsei Khmelnytskoi oblasnoi rady [Khmelnytskyi Lyceum of Khmelnytskyi Regional Council]. Retrieved from <https://lyceum.km.ua/osvitnia-prohrama-litseiu> [in Ukrainian].

Ковба М. В.,

orcid.org/0000-0003-1816-1016

METHODS AND FORMS OF MILITARY-PATRIOTIC EDUCATION OF SENIOR STUDENTS (THE FIRST QUARTER OF THE XXI CENTURY)

The article is devoted to the analysis of modern methods and forms of military-patriotic education of high school students in the first quarter of the XXI century.

The author highlights modern forms of military-patriotic education among high school students in the early twenty-first century, including military sports competitions and the organization of military-patriotic camps and trainings. Specific examples of such initiatives in Ukraine are also considered, including the activities of the military-patriotic camp "Legionnaire". Particular attention is paid to the methods and objectives of these activities, which contribute not only to physical development and discipline, but also to the formation of patriotic values among young people. Other forms of extracurricular and extracurricular activities, such as military-patriotic clubs and media projects, are also considered, which contribute to the involvement of high school students in military-patriotic education. The author analyzes in detail participation in volunteer and civic initiatives, media projects and competitions, and information campaigns on military-patriotic education. Given the current social, cultural and technological trends, the author considers such aspects as the use of traditional and innovative methods, organization of relevant events in schools, and raising the level of civic awareness of students. The study uses the SWOT analysis method. The application of this method allowed the author to identify the strengths and weaknesses in the field of military-patriotic education that affect the effectiveness of the educational process.

The results obtained will allow us to develop prospects for further development of military-patriotic education among high school students, taking into account modern challenges and needs.

Key words: military-patriotic education, high school students, SWOT-analysis, efficiency, development strategy, civic consciousness, methods and forms.

Дата надходження статті: 05.01.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Ченіль М. М.

УДК 378.141

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi55.508>

Сотер М. В.:

orcid.org/0000-0002-4626-0137

ІСТОРИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (СЕРЕДИНА ХХ СТОЛІТТЯ)

Статтю присвячено дослідженню історичних та соціально-економічних передумов посилення ролі технічних закладів вищої освіти України (середина ХХ століття).

Наголошено, що друга половина ХХ століття в Україні відзначувалася потребою відбудови держави та її інфраструктури після Другої світової війни, а також інтенсифікацією науково-технологічного розвитку держави й усіх її технічних галузей (важкої промисловості, гірничодобувної промисловості, ядерної (атомної) промисловості, машинобудування, електроенергетики, металургійної, хімічної, нафтової та газової промисловості тощо).

Акцентовано, що в повоєнні роки значний інтерес держави до інженерно-технічної підготовки був представлений через законодавчу підтримку, зокрема постанову Ради Міністрів СРСР від 17 серпня 1947 року № 2917 «Про підготовку інженерів і техніків для промисловості сільськогосподарського машинобудування», Закон СРСР від 24 грудня 1958 року «Про зміцнення зв'язку школи з життям та подальший розвиток системи народної освіти в СРСР» та інші.

*© Сотер М. В.